

JÁN PERHÁCS – VÝZNAMNÁ OSOBNOSŤ SLOVENSKEJ PEDAGOGIKY A ANDRAGOGIKY

Július Matulčík

Abstrakt: Štúdia predstavuje hlavné medzníky v profesijnom živote Jána Perhácsa. Zameriava sa na kľúčové oblasti jeho vedecko-výskumného, publikačného a pedagogického pôsobenia, osobitne hodnotí jeho prínos pre rozvoj andragogiky ako vedného a študijného odboru.

ÚVOD

Tak ako vo všetkých spoločenských vedách, tak aj v edukačných vedách, v pedagogike a andragogike, je dôležité vidieť ich vývoj, celé systematické a empirické myslenie v historickom kontexte. Každá teória je založená a vyvíja sa na unikátnych historických okolnostiach a podmienkach. Druhým, nemenej významným faktorom, ktorý ovplyvňuje jej vývoj, smerovanie a v konečnom dôsledku aj jej obsahové koncipovanie, sú konkrétni ľudia, významné osobnosti so svojimi špecifickými osobitosťami, subjektívnymi skúsenosťami a individuálnymi prejavmi a postojmi.

V biografách významných osobností možno nájsť také, ktoré jasne odlišujú „život“ a „prácu“ a také, ktoré interpretujú životné dielo ako objektivizáciu osobnosti, teda ako celok. Tento druh biografie sa podľa F. Pöggelera označuje ako „pracovná biografia“ (1998, s. 22). Typická je napr. pre osobnosti, ktorých práca a dielo sú úzko a dlhodobo previazané s určitou inštitúciou. K takýmto osobnostiam pedagogiky a andragogiky nesporne patrí aj vysokoškolský učiteľ a vedec Dr. h. c. prof. PhDr. PaedDr. Ján Perhács, CSc., ktorého profesijná dráha bola spojená s dvomi akademickými pracoviskami – Filozofickou fakultou Uni-

---

verzity Komenského v Bratislave a Pedagogickou fakultou Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

ŽIVOTNÁ A PROFESIJNÁ DRÁHA JÁNA PERHÁCSA

Ján Perhács sa narodil v železničiarkej rodine 20. decembra 1936 v Bieli pri Čiernej nad Tisou, v blízkosti hraníc Maďarska a Ukrajiny. Už od detstva ho lákalo učiteľské povolanie. Po absolvovaní jedenásťročnej strednej školy v Kráľovskom Chlmcí začal svoju učiteľskú dráhu neďaleko svojho rodiska, na Osemročnej strednej škole vo Veľkých Trakanoch.

V roku 1961 vyštudoval na Vysokej škole pedagogickej v Bratislave učiteľský odbor maďarský jazyk a slovenský jazyk. Už počas štúdia výrazne ovplyvnili jeho vzťah k pedagogike viaceré významné osobnosti pedagogiky, predovšetkým prof. Jozef Mátej. Jemu ďakuje, že sa dostal k pedagogike. Ako napísal: „*Prof. Mátej sa mi venoval aj mimo povinnej výučby. Vážil si môj vzťah k pedagogike. Deň čo deň sme sa stretávali v študovni Univerzitnej knižnice a v Slovenskej pedagogickej knižnici v Bratislave, založenie ktorej je spojené i s našim študentskými aktivitami v rokoch 1957-1959. Pán prof. Mátej ma podporoval až do konca svojho života.*“ (1997).

Po pôsobení na Základnej deväťročnej škole v Topoľníkoch prichádza Ján Perhács v roku 1962 na Pedagogický inštitút v Nitre. Od tohto roku sa datuje jeho pedagogické a vedecko-výskumné pôsobenie v oblasti pedagogiky.

V roku 1968 vyštudoval externou formou na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave odbor pedagogika. Stal sa členom riešiteľského tímu prof. E. Bakoša k problematike komparatívnej pedeutológie. V roku 1970 úspešne obhájil rigoróznou prácu z problematiky učiteľského vzdelávania v Maďarsku. Pedeutológia sa stala jeho srdcovou záležitosťou. Veľkú zásluhu na tom mal najmä profesor Ľudovít Bakoš, vďaka ktorému získal i možnosť štúdia externej aspirantúry v Maďarsku. V roku 1978, na Univerzite Lóránda Eötvösa v Budapešti úspešne absolvoval rigorózne skúšky a v tom istom roku, na Maďarskej akadémii vied v Budapešti, získal hodnosť kandidáta vied v odbore pedagogika.

V roku 1970 sa stal Ján Perhács vedúcim katedry pedagogiky na Pedagogickej fakulte v Nitre, kde pôsobil jedenásť rokov. Za toto obdobie pripravil stovky absolventov – učiteľov základných škôl. V tomto období absolvoval aj viacero prednáškových pobytov na vysokých školách v Maďarsku, Poľsku, Bulharsku a vtedajšej Nemeckej demokratickej republike. Sám si najviac cenil poverenie prof. Bakoša predniesť prednášku o učiteľskom vzdelávaní v Československu na medzinárodnej konferencii UNESCO v roku 1970 v Bratislave pre delegátov 23 krajín (Perhács 1997). V tom istom roku sa stáva aj expertom ministerstva školstva pre učiteľské vzdelávanie.

V roku 1973 prechádza Ján Perhács, na pozvanie prof. Ľ. Bakoša, pracovať na Ústav pre ďalšie vzdelávanie učiteľov Univerzity Komenského v Bratislave. Pod jeho vplyvom, ale i vďaka podpore a spolupráci s ďalšími poprednými slovenskými pedagógmi doc. F. Karšaiom a prof. O. Balážom sa vyvíjal jeho ďalší odborný rast. V tomto období už patril Ján Perhács k uznávaným odborníkom v pedeutológii, o čom svedčí i jeho vedecko-výskumná, publikačná a expertná činnosť.

V roku 1975 prišiel Ján Perhács na Filozofickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, kde pôsobil až do roku 2003.

Na katedre pedagogiky nadviazal na svoje pôsobenie na Ústave pre ďalšie vzdelávanie učiteľov Univerzity Komenského v Bratislave. Naďalej sa venoval problematike vzdelávania učiteľov. Na pedeutológiu bola orientovaná aj jeho dizertačná práca, ktorú obhájil v roku 1978 na Maďarskej akadémii vied v Budapešti a habilitácia v roku 1979.

Po príchode na Katedru pedagogiky FiF UK v Bratislave ho vtedajší vedúci katedry, prof. J. Mátej poveril dvoma úlohami.

Prvou úlohou bolo založiť a rozvíjať Oddelenie praxí s celofakultnou pôsobnosťou. V tejto oblasti pracoval desať rokov. Ako si sám spomína, bolo to neľahké obdobie. Náročnosť úlohy vyplývala nielen z organizačného zabezpečenia šiestich druhov pedagogických praxí pre 650 študentov učiteľského štúdia na fakulte, ale aj z toho, že spolu s Dr. J. Bazálikovou museli koordinovať uvádzajúcu a pedagogickú prácu 80 učiteľov škôl, metodickú prácu metodikov katedrií FiF UK, ako aj prácu uvádzajúcich učiteľov počas súvislej praxe v regiónoch Slovenska (1997).

Druhou úlohou bolo kreovať pedagogiku dospelých ako vednú disciplínu pedagogiky a neskôr aj ako samostatný študijný odbor Výchova a vzdelávania dospelých. Tejto úlohy sa zhostil s preň typickým zaničením. Skúmanie pedeutológie postupne zanechal a plne sa začal venovať novej oblasti vedeckého a pedagogického pôsobenia. Nadviazal úzku spoluprácu s najvýznamnejšími odborníkmi pedagogiky dospelých na Slovensku a v Česku. Veľmi si cenil spoluprácu najmä s doc. P. Paškom, ktorého pokladal za zakladateľa pedagogiky dospelých na Slovensku, ako i s prof. Pasiarom a doc. Žatkuliakom. V Čechách úzko spolupracoval s prof. Fr. Hyhlíkom, doc. M. Řehákom, doc. E. Livečkom. Výsledkom tejto spoluprácy bolo viacero monografií, štúdií a článkov z pedagogiky dospelých. Za najväčší impulz pre svoj osobný odborný rast v oblasti pedagogiky dospelých pokladal J. Perhács pozvanie v roku 1976 na prácu v riešiteľskom tíme pre pedagogiku dospelých pri tvorbe Pedagogickej encyklopédie Slovenska, ktorý viedol doc. Paška. Výsledkom 10 ročnej práce bol jej vydanie v dvoch zväzkoch v roku 1984 a 1985. Pedagogická encyklopédia Slovenska, ktorej hlavnú redakciu viedol akademik O. Pavlík, predstavovala vo svojej dobe jedinečnú syntézu výsledkov rozvoja všetkých pedagogických

---

disciplín. Ján Perhács vypracoval viac ako 100 hesiel z oblasti teórie výchovy a v dospelých.

Významnú rolu zohral Ján Perhács aj pri kreovaní nového študijného odboru pedagogika – ošetrovatelstvo. Gesciou nad touto aprobáciou ho poveril v roku 1980 prof. J. Mátej.

Pri rozvíjaní vedného odboru pedagogika dospelých významnú rolu zohrávala spolupráca J. Perhácsa s pracoviskami zameranými na výchovu a vzdelávanie dospelých a to najmä spolupráca s *Osvetovým ústavom v Bratislave* (dnešné Národné osvetové centrum – NOC).

Študijný odbor výchova a vzdelávanie dospelých sa začal od akademického roku 1970/71 rozvíjať najprv ako špecializácia študijného odboru pedagogika, neskôr, od roku 1980/1981 už ako samostatný odbor. Ambíciou J. Perhácsa bolo vybudovať na katedre samostatné oddelenie pedagogiky dospelých, čo by posilnilo rozvoj pedagogiky dospelých aj inštitucionálne. To sa však podarilo až v roku 1986, kedy J. Perhács prešiel aj so študijným odborom Výchova a vzdelávanie dospelých na vtedajšiu katedru vysokoškolskej pedagogiky. Inštitucionálne zakotvenie vedného a študijného odboru orientovaného na výchovu a vzdelávanie dospelých súviselo so skutočnosťou, že, ako uvádza R. Čornaničová, v polovici 80. rokov sa vysokoškolská pedagogika začínala už výraznejšie chápať aj ako jedna zo špecifických aplikačných oblastí výchovy a vzdelávania dospelého človeka (2013).

Od roku 1986 do roku 1990 sa na katedre pod novým názvom *Katedra vysokoškolskej pedagogiky, výchovy a vzdelávania dospelých UK v Bratislave* rovnomerne rozvíjali obe disciplíny: výchova a vzdelávanie dospelých (ako samostatný študijný odbor) a vysokoškolská pedagogika (ako postgraduálne štúdium). V nových podmienkach pod gesciou Jána Perhácsa, rýchlo nastáva nebývalý kvantitatívny a kvantitatívny rozvoj odboru výchova a vzdelávanie dospelých (Čornaničová 2013).

Významná etapa v rozvoji vedného odboru pedagogika dospelých a študijného odboru výchova a vzdelávanie sa začala po roku 1989. V nových, demokratických podmienkach, v súlade so všeobecnými vývojovými tendenciami teórie edukácie dospelých vo svete a v úzkej spolupráci s partnerskými katedrami na Slovensku (Prešovská univerzita v Prešove) a v Čechách (Univerzita Karlova v Prahe, Palackého univerzita v Olomouci) sa začala utvárať nová koncepcia vedného a študijného odboru pod názvom andragogika. Treba však povedať, že nešlo o nijakú jednoduchú a povrchnú zmenu predtým socialistickej orientácie vednej disciplíny pedagogika dospelých a študijného odboru výchova a vzdelávanie. Išlo o postupný a nie ľahký proces, ktorý vyústil do nového názvu študijného odboru andragogika a nového názvu pracoviska – *katedra andragogiky*. Ján Perhács, ktorý sa významne podieľal rozvíjaní koncepcie andragogiky túto transformáciu, ako sám uvádza, prežíval neľahko, ale v záujme kvalitatív-

---

nej zmeny vo výchove a vzdelávaní dospelých ju prijal kladne (Perhács 2011). V ďalších rokoch sa zaslúžil o rozvoj andragogiky v oblasti teórie výchovy dospelých a najmä sociálnej andragogiky, ktorej teoreticko-metodologické základy položil vo viacerých prácach publikovaných v 90. rokoch 20. storočia.

Ján Perhács však svojou vedecko-výskumnou činnosťou počas pôsobenia na FiF UK v Bratislave dosiahol významné výsledky aj v iných oblastiach andragogiky. V nadväznosti na Pedagogickú encyklopédiu Slovenska sa ako zostavovateľ a spoluautor podieľal na vydaní terminologického a výkladového slovníka *Výchova a vzdelávanie dospelých. Andragogika. Slovník* bol prvým uceleným lexikografickým dielom z oblasti výchovy a vzdelávania dospelých na Slovensku.

Veľký prínos pre rozvoj andragogiky ako vedy a študijného odboru mali aj výsledky dosiahnuté v rámci jeho vedecko-výskumnej činnosti v projektoch Vedeckej grantovej agentúry MŠVVaŠ SR a SAV (VEGA). Pod vedením Jána Perhácsa riešila *Katedra andragogiky v rokoch 1986 -1988* vedeckovýskumnú úlohu názvom *Profesijná kompetencia pracovníkov vo výchove a vzdelávaní dospelých* (1998, 1999). Na základe získaných poznatkov boli identifikované praxou požadované kompetencie absolventov andragogiky, čo umožnilo ich premietnutie do kurikula študijných programov andragogiky. Ján Perhács sa v tejto úlohe venoval profesijným kompetenciám sociálnych andragógov. Vymedzil príslušné inštitucionálne prostredie uplatnenia sociálnych andragógov, odborné činnosti, cieľové skupiny a formuloval príslušné profesijné kompetencie, ktorými by mal sociálny andragóg disponovať (1999).

V rokoch 1999 - 2002 viedol Ján Perhács aj ďalšiu dôležitú vedecko-výskumnú úlohu *Identifikácia cieľových skupín andragogického pôsobenia* (Perhács 2002). Riešitelia sa zaoberali teoretickými prístupmi k vymedzeniu cieľových skupín a k ich identifikácii na základe základných znakov. Zamerali sa na najvýznamnejšie cieľové skupiny andragogického pôsobenia, na metodické usmernenia pri práci s nimi, s prihliadnutím na ich osobitosti a špecifická. *Ján Perhács* sa v rámci sociálnej andragogiky zameral na nezamestnaných ako cieľovú skupinu sociálno-andragogického pôsobenia (2002).

Vývrcholením odbornej, vedecko-výskumnej a pedagogickej činnosti Jána Perhácsa bolo vymenovanie za profesora pre odbor andragogika v roku 1997. V roku 2000 sa stal predsedom Slovenskej odborovej komisie pre andragogiku, kde pôsobil aj po odchode z Filozofickej fakulty v roku 2002, až do ukončenia jej činnosti v roku 2010. Vedecko-pedagogickú prácu Jána Perhácsa, jeho prínos pre rozvoj andragogiky, ocenila Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2007 udelením Pamätnej medaily.

V roku 2003 sa Ján Perhács vrátil na pracovisko, kde sa začala jeho profesijná, vedecká a pedagogická dráha, na Katedru pedagogiku Pedagogickej fakulty Konštantín Filozofa v Nitre. Jeho zásluhou sa katedra stala ďalším významným akademickým pracoviskom orientovaným na andragogiku. Ján Per-

---

hács naďalej pokračoval v rozvíjaní andragogiky, osobitne sociálnej, a opäť sa vrátil aj k problematike, ktorou začínal svoje akademické pôsobenie. Svedčia o tom aj jeho posledné riešené projekty Vedeckej grantovej agentúry MŠVVaŠ SR a SAV (VEGA) *Teoretické základy rozvíjania andragogickej pedeutológie a sociálnej andragogiky v podmienkach spoločenskej praxe výchovy a vzdelávania dospelých* (2005 - 2007) a *Inovácia profesijných kompetencií učiteľov a sociálnych andragógov* (2008 - 2010).

Ján Perhács pôsobil na Katedre pedagogiky Pedagogickej fakulty Konštantín Filozofa v Nitre až do roku 2013, avšak ani potom sa spojenie s katedrou neprerušilo, o čom svedčí aj konferencia usporiadaná pri príležitosti jeho 80. narodenín a zborník venovaný jeho životu a dielu (2016). O tri roky neskôr, 11. júla 2019, sa životná dráha Dr. h. c. prof. PhDr. PaedDr. Jána Perhácsa, CSc. uzavrela.

TEÓRIA VÝCHOVY DOSPELÝCH A SOCIÁLNA ANDRAGOGIKA – HLAVNÉ OBLASTI VEDECKO-VÝSKUMNEJ A PEDAGOGICKEJ PRÁCE JÁNA PERHÁCSA

Teória výchovy dospelých bola prvou významnou oblasťou, ktorej sa začal Ján Perhács venovať. Možno konštatovať, že aj v súčasnosti je stále najvýznamnejším autorom prác z tejto problematiky. Prvou významnou publikáciou, ktorá vyšla v rámci Edície Encyklopédia osvetového pracovníka boli *Základy teórie výchovy dospelých* (Perhács 1986). Publikácia bola pokračovaním a hlbším rozpracovaním autorových vysokoškolských učebných textov *Výbrané kapitoly z teórie výchovy dospelých* (Perhács 1982). V roku 1995 vyšla v spoluautorstve s P. Paškom ďalšie publikácia *Dospelý človek v procese výchovy*. K napísaniu tejto práce ho priviedli potreby rozvoja vedného a študijného odboru andragogika, osobitne jednej zo základných andragogických disciplín – teórie výchovy dospelých.

Teória výchovy dospelých charakterizoval Ján Perhács ako disciplínu, skúma výchovný proces utvárania osobnosti človeka, jeho sebaformovania a sebautvárania v podmienkach sociálnych skupín a komunity. Poznať lepšie obsah výchovy dospelých znamená presnejšie a parciálnejšie skúmať osobnosť človeka z hľadiska výchovy, skúmať ciele výchovy a jej základné prvky s osobitným dôrazom na jednotlivé zložky výchovy, ktoré sa svojimi špecifikami vyčleňujú, pritom však tvoria integrovaný celok (Perhács 1995). Predmetom teórie výchovy dospelých je teda výchova dospelých a seba výchova dospelých, jej ciele, podmienky, výchovný proces, jeho dynamika a výsledky. Významnou oblasťou teórie výchovy dospelých je skúmanie osobnosti dospelého človeka z hľadiska pôsobenia výchovných činiteľov, cieľov, foriem a metódy výchovy, najmä v kontexte s otázkou vychovateľnosti dospelého človeka.

Pri spracovaní problematiky výchovy dospelých sa Ján Perhács musel vyrovnáť aj s polemikou o vychovateľnosti dospelého človeka. Kritizoval zakladateľov andragogiky H. Hanselmanna a F. Pöggelera, že neuznávajú výchovu dospelých (Perhács 1986, 1995). Skutočným dôvodom tejto kritiky však nie je popieranie vychovateľnosti dospelého človeka uvedeným autormi, ale nepresnosť prekladov nemeckých termínov „Bildung“ – vzdelávanie, ale aj utváranie, formovanie a „Erziehung“ – výchova (detí). H. Hanselmann poukazoval na význam sebvýchovy dospelých a taktiež konštatoval, že vzdelávanie znamená aj výchovu (1951). F. Pöggeler venoval tiež pozornosť termínu Bildung v jeho plnom význame v súvislosti s tým, že termín Erziehung (výchova) sa v nemeckej pojmovej tradícii vzťahuje výlučne k obdobiu detstva a dospelovania (1974). U oboch autorov teda išlo o iné ponímanie výchovy dospelých, nie jej odmietanie.

Ďalšími prácami s oblasti teórie výchovy si Ján Perhács vytvoril východiská pre kreovanie dôležitej andragogickej disciplíny – sociálnej andragogiky. Ako poukázala L. Szabová-Širová, (2006) tvorivé prepojenie teóriu výchovy dospelých so sociálnou andragogikou sa odrazilo v prácach ako napr. *Úlohy teórie výchovy dospelých v procese konštituovania a rozvíjania sociálnej andragogiky* (1996), *Personalizačné a socializačné aspekty rozvoja osobnosti dospelých* (2011). Z týchto prác vyplýva, že pre sociálnu andragogiku je teória výchovy dospelých základnou andragogickou subdisciplínou. Využíva jej poznatky z toho dôvodu, že edukačné, socializačné a resocializačné pôsobenie, ktoré je predmetom sociálnej andragogiky (Perhács, 2011), je prepojené s výchovou dospelého človeka, zákonitostami jeho vychovateľnosti, motivácie pre účasť na výchove a vzdelávaní.

Sociálna andragogika sa po teórii výchovy dospelých stala druhou, ešte významnejšou oblasťou záujmu Jána Perhácsa. Ján Perhács sa všeobecne pokladá za zakladateľa a hlavného predstaviteľa sociálnej andragogiky na Slovensku. Jej základy položil v už spomínanej štúdii *Úlohy teórie výchovy dospelých v procese konštituovania a rozvíjania sociálnej andragogiky* (1996) a najmä v štúdii *Sociálna andragogika* (2006). Štúdia vznikla v rámci riešenia vedeckovýskumnej úlohy projektu Vedeckej grantovej agentúry MŠVVaŠ SR a SAV (VEGA) *Trendy rozvoja andragogiky a jej systemizácie* ktorá bola zameraná na rozpracovanie systému andragogických subdisciplín. Ján Perhács v nej rozpracoval základné otázky sociálnej andragogiky, predmet jej skúmania, ciele, úlohy a systém, vzťah k príbuzným vedným disciplinám, špecializáciu štúdia ako prípravu na uplatnenie absolventov v praxi.

Významná bola aj štúdia *Sociálna andragogika – vedná oblasť andragogiky* (2000). Podľa Jána Perhácsa, sociálna andragogika plní spoločenskú funkciu skúmania socializácie dospelého človeka z hľadiska jeho výchovnej a vzdelávacej aktivizácie. Skúma vzťah medzi sociálnym prostredím a edukáciou dospelé-

---

ho človeka, Zvýšený dôraz kladie na skúmanie procesu socializácie dospelých z hľadiska ich výchovnej a vzdelávacej aktivizácie (2000). Na rozdiel od sociálnej práce, ktorá sa orientuje v prevažnej miere na usmerňovanie sociálneho pracovníka na neandragogickú činnosť (Perhács 2006), andragogická pomoc má predovšetkým výchovný, vzdelávací a poradenský charakter.

Cieľom sociálnej andragogiky je zlepšovanie sociálnych vzťahov, resp. pomoc doviest' dospelého k vytvoreniu adekvátnych interpersonálnych vzťahov, lepšie plnenie sociálnych rolí (rodiča, pracovníka, priateľa, člena rodiny, člena istej society, komúny atď.), zlepšovanie a vyzretosť sociálnych vzťahov a prehĺbenie komunikácie vedúcej k partnerstvu a solidarite (Perhács 2006). Ciele sociálnej andragogiky determinujú jej úlohy a funkcie – spoločensko-socializačné a osobné, individualizačné funkcie.

S cieľmi a funkciami sociálnej práce a sociálnej andragogiky súvisí i *systém sociálnej andragogiky*. Podľa J. Perhácsa (2006) ho predstavuje istý rámec sociálneho prostredia a sociálnych inštitúcií, plniace funkciu výchovy a vzdelávania dospelých, ako aj funkciu sebavýchovného a sebvzdelávacieho procesu formovania a utvárania osobnosti dospelého človeka v podmienkach sociálneho prostredia a jeho socializácie. Z tohto hľadiska teda sociálna andragogika skúma tri integrované kategórie sociálneho systému. Sú to osobnosť dospelého človeka, jeho interakcia v sociálnom systéme a sociálne prostredie intencionálneho a funkcionálneho charakteru.

ZÁVER

Ján Perhács patrí k najvýznamnejším osobnostiam slovenskej pedagogiky a najmä andragogiky. Výsledkom jeho dlhoročnej práce na dvoch akademických pracoviskách, na Katedre andragogiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave na Katedre pedagogiky Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa vydal alebo sa spoluautorsky podieľal na množstve knižných publikácií (vedeckých monografií, učebníc, encyklopédií a slovníkov). Publikoval tiež mnoho vedeckých štúdií v domácich a zahraničných časopisoch a zborníkoch. Bol tiež editorom viacerých vedeckých zborníkov. Jeho práce sú aj v súčasnosti často citované. Stál pri zrode slovenskej andragogiky, položil základy sociálnej andragogiky.

Počas svojho dlhoročného akademického pôsobenia pripravil do pedagogickej a najmä andragogickej praxe množstvo absolventov, vytvoril vlastnú vedeckú školu andragogiky. Bol a je uznávanou osobnosťou andragogiky nielen na Slovensku, ale i v zahraničí. Svedčí o tom, okrem iného, udelenie čestného doktorátu Doctor honoris causa v roku 2005 na Univerzite v Pécsi. Bol čestným členom výboru Pedagogickej a andragogickej vedy Maďarskej akadémie vied

---

a od roku 2010 aj čestným členom Českej andragogickej spoločnosti. Zároveň bol nositeľom viacerých štátnych vyznamenaní.

LITERATÚRA

- Hanselmann, H. (1951). *Andragogik. Wesen, Möglichkeiten, Grenzen der Erwachsenenbildung*. Zürich: Rotapfelverlag.
- Hotár, V. S., Paška, P. & Perhács, J. (eds.) (2000). *Výchova a vzdelávanie dospelých. Andragogika. Terminologický a výkladový slovník*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo. 547 s. ISBN 80-08-02814-9.
- Čornaničová, R. (2013). *Katedra andragogiky FiF UK – korene formovania študijného a vedného odboru a inštitucionalizácia tohto pracoviska na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského (1961/62 - 1989/90)*. In Matulčík, J. (ed.) *Acta andragogica* 3 (9-16). Bratislava: Univerzita Komenského.
- Pavlik, O. (ed.) (1984). *Pedagogická encyklopédia Slovenska Zv. 1., A – O*. Bratislava: Univerzita Komenského, Encyklopedický ústav SAV a Veda, vydavateľstvo SAV.
- Pavlik, O. (ed.) (1985). *Pedagogická encyklopédia Slovenska Zv. 2., P – Ž*. Bratislava: Univerzita Komenského, Encyklopedický ústav SAV a Veda, vydavateľstvo SAV.
- Petrová, G., Határ, C., Müller de Moraes, M. (ed.). 2016. *Ján Perhács. O živote, osobnosti a diele významného andragóga*. Nitra: UKF
- Perhács, J. (ed.) (2002). *Identifikácia cieľových skupín andragogického pôsobenia*. Bratislava: Gerlach Print, spol. s r. o., Katedra andragogiky FIF UK.
- Perhács, J. 1997. *Niektoré etapy z môjho života*. Rukopis.
- Perhács, J. 2011. *Personalizačné a socializačné aspekty rozvoja osobnosti dospelých*. Praha: Rozlet, Česká andragogická spoločnosť.
- Perhács, J. (ed.) (1998). *Profesionalita vo výchove a vzdelávaní dospelých*. Bratislava: Katedra andragogiky FIF UK.
- Perhács, J. (ed.) (1999). *Profesionalita vo výchove a vzdelávaní dospelých*. Bratislava: Katedra andragogiky FIF UK.
- Perhács, J. (2006). Sociálna andragogika. In Prusáková, V. (ed.) *Trendy rozvoja andragogiky a jej systemizácie* (39-49). Bratislava : Filozofická fakulta Univerzity Komenského, Gerlach Print, spol. s r. o., Katedra andragogiky FiF UK.
- Perhács, J. (2000). Sociálna andragogika – vedná oblasť andragogiky. In Z. Bakošová (Ed.), *Súčasný stav sociálnej pedagogiky na Slovensku* (150-154). Bratislava: Filozofická fakulta Univerzity Komenského.
- Perhács, J. (1996). Úlohy teórie výchovy dospelých v procese konštituovania a rozvíjania sociálnej andragogiky. *Pedagogická revue*, 48(3-4), 133–140.
- Perhács, J. (1982). *Vybrané kapitoly z teórie výchovy dospelých*. Univerzita Komenského.
- Perhács, J. (1986). *Základy teórie výchovy dospelých*. Bratislava: Obzor.

-
- Perhács, J. & Paška, P. (1995). *Dospelý človek v procese výchovy*. Bratislava: Stimul.
- Pöggeler, F. 1974, *Erwachsenenbildung. Einführung in die Andragogik*. Stuttgart: W. Kohlhammer GmbH.
- Pöggeler, F. (1998). History of Adult Education as History of Adult Educators: Biographical Aspects of Andragogical Historiography. In Friedenthal-Haase (ed.) *Personality and Biography on the History of Adult Education. Vol I: General, Comparative, and Synthetic Studies* (3-28). Frankfurt am Main; Berlin; New York, Paris Wien: Peter Lang GmbH.
- Szabová-Šírová, L. (2006). Význam pôsobenia Jána Perhácsa v andragogike. In Matulčík, J. (ed.) *Acta andragogica* 6 (161-172). Bratislava: Univerzita Komenského.

SUMMARY

The study presents the life and work of an important personality of Slovak pedagogy and andragogy Dr. h. c. prof. PhDr. PaedDr. Ján Perhács, CSc. His professional career was linked to two academic departments. It started at the Pedagogical Institute in Nitra, now the Faculty of Education of the Constantine the Philosopher University in Nitra, continued and culminated at the Faculty of Arts of the Comenius University in Bratislava, and later again at the Faculty of Education of the University of Constantine the Philosopher in Nitra, where it ended.

As a result of many years of work at both academic institutions, scientific monographs, textbooks and dictionaries and scientific studies in Slovak and foreign journals and collections were published.

Ján Perhács stood at the birth of Slovak andragogy and laid the foundations of social andragogy. During his long academic career he prepared many graduates for pedagogical and especially andragogical practice and created his own scientific school of andragogy. He was and is a recognized personality of andragogy not only in Slovakia, but also abroad. This is evidenced, among other things, by the award of the honorary doctorate Doctor honoris causa in 2005 at the University of Pécs. He was an honorary member of the Committee of Pedagogical and Andragogical Science of the Hungarian Academy of Sciences and since 2010 an honorary member of the Czech Andragogical Society. He has also been the recipient of several state honours.

Kontaktné údaje:

doc. PhDr. Július Matulčík, CSc.

Katedra pedagogiky,

Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Gondova 2, 811 02 Bratislava

julius.matulcik@uniba.sk